

jezike, vzemši jih iz čistih (?) narečij, spoštujoč govoricu naroda (?) To trditev bi kdo lahko tudi tako podprl: ... zgodovinski je dognana resnica, da se je slovanska demokracija pogosto prevrnila v anarhijo.

... V zgodovini niso bili navadno tisti narodi najmogočnejši in najtrajnejši, ki so ohranili svoje plemenske posebnosti nedotaknjene, marveč oni, ki so se ali pomešali z drugimi narodi ali pa se učili od njih. Niti velika Ruska ni vzrastla iz samega slovanstva; trdnost so ji dali tuji vplivi, seveda prilični (!) Tako se mi zdi, bo tudi koristno, ako se po zgledu zapadne Evrope v knjižnem jeziku ne bomo držali vsak le svojega narečja. Narava je lepa, a umetnost še lepša.« (Podčrtaval sem jaz.)

Zadnje besede povedo program llešičev, tudi če bi ga ne bil zgovoril v brošuri prav nič.

(Nadaljevanje pride.)

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Za odgovornost po §-u 1320 o. d. z. ni treba, da bi bila lastniku živali hudobna lastnost njena znana; zadostuje, ako ni smel smatrati za izključeno, da bi žival koga poškodovala, a je vzlic temu zavarovanje zanemaril.¹⁾

Tožnik Josip M., inženir, je tožil Cecilijo P. za plačilo boleznine 1000 K, odhoda pri zaslužku 400 K, stroškov za lečenje 25 K, skupaj 1425 K s 5% obrestmi od vročbe tožbe.

C. kr. deželno sodišče v G. je tožbeni zahtevek za vrnilo in naložilo tožniku povračilo pravnih stroškov toženki.

Dejanski stan.

Tožnik Jožef M. je bil dne 2. julija 1905 zvečer gost na vrtu gostilne Božidarja K., ki ima gostilno v najemu od toženke Cecilije P. O tem času so sedeli gostje še pri mizah. Na oni strani hiše, ki se drži gostilniškega vrta, stoji odprta veranda,

¹⁾ Primeri določbo nemškega državl. zakonika § 883: Ako žival človeka usmrti ali ga na telesu ali zdravju poškoduje, onda je tist, ki ima žival, dolžan poškodovancu s tem nastalo škodo povrniti. (Odgovornost za škodo zgolj z ozirom na posledice [Ungar: »Wessen Interesse, dessen Gefahr«]).

na katero se pride po petih stopnicah, napravljenih ob strani verande. Stopnice, kakor tudi veranda, so proti gostilniškemu vrtu zavarovane z železno ograjo, katero tvorijo železne palice, postavljene po $11\frac{1}{2}$ cm druga od druge. Iz te odprte verande se pride v gostilniško sobo. Na gostilniški vrt se pride ob severovzhodni strani hiše. Miza, za katero je sedel tožnik, je stala neposredno pred verando. — Takrat je bil v G. zaukazan pasji kontumac; policija je bila predpisala, da se psov v gostilne in gostilniške vrtove ne sme jemati.

Tožnik pravi, da je med 10. in 11. uro odšel od mize na desno proti izhodu, da je pri tem šel mimo stopnic, ki vodijo na verando, da je na najspodnejši stopnici našel psico toženke, gredoč se obrnil na levo proti psici in jo hotel z desnico pobožati. Ali se je psice dotaknil in s palcem prišel med jermenje usnjatega nagobčnika psice, tega ne ve. Psica ga je vgriznila v palec, vsled česar mu je moral zdravnik dr. S. drugi dan noht na palcu operativno odstraniti.

Boleznino zahteva tožitelj, ker 6 noči ni mogel radi bolečin spati; 4 tedne ni mogel prav nič, nadaljne 4 tedne pa le deloma opravljati svoj poklic. Tudi je bil v velikem strahu, ali ni psica stekla, ker se je podkovni in živinozdravniški inštitut v G. v spričevalu od 7. julija 1905 izrekel, da je psica zelo popadljiva. Ako bi psica imela predpisani nagobčnik iz kovine, bi ga ne bila vgriznila.

Toženka predlaga zavrnitev tožbenega zahtevka. Ona je bila isti večer na vrtu in je pustila, da se je psica z nagobčnikom prosto kretala po vrtu. Tožnik je vabil psico, takoj ko je prišla na vrt, k sebi; toženka in še druga gospa sta ga svarili, da naj se ne dotakne psice, ker proti tujim osebam rada hlastne, — toda tožnik je smehljaje se odgovoril, da je že imel z zelo popadljivimi psi opraviti, a ni se mu kaj pripetilo. Tožnik je moral roko med palice vtakniti in s prsti med jermenje nagobčnika priti. Nesreče je torej sam kriv, kar je pri čiščenju rane neposredno po nezgodi sam priznal. Toženka prereka, da gre tožniku značaj inženirja; tožnik priznava, da nima tehničnih šol, pač pa je praktično naobražen tehnik in vodi sedaj v G. samostojen tehničen bureau, ki sicer ni koncesijoniran, pa ga krije patent za vodovodne naprave.

Iz dokaznega postopanja: Zdravnik dr. S. je označil oškodbo na palcu za zelo bolečo, motenje poklica je trajalo 6—8 tednov. Stroški za lečenje so znašali 25 K. Zaslišane priče so potrdile okolnosti, ki jih je navedla toženka; osobito Ludovik B. je povedal, da je tožnik psico skozi ograjo z roko po glavi božal, in sicer od zadaj navspred; psica je šinila z glavo navzgor in vstala, tožnik se je tedaj obrnil proti mizi in dejal: »sem že vgriznen.« Veterinarski nadzornik F. S. se je izrekel, da se ne strinja z mnenjem podkovnega in živinozdravn. inštituta, nego je prepričan, da je psica krotke narave; usnjat nagobčnik je tak, da izključuje pri normalnih razmerah poškodbe z vgrizom; tudi pri kovinskem nagobčniku bi se bila taka poškodba lahko pripetila. Glava psice je tako debela, da bi ne šla skozi ograjo, zatorej meni, da je psica čutila, ko je tuja oseba segla z roko proti njej skozi ograjo, napad in je radi tega vgriznila.

Kazensko postopanje zoper toženko se je bilo ustavilo po §-u 90 k. pr. r.

Razlogi.

Na podlagi podatkov sporne razsprave, izjav strank, izpovedeb prič in izvedencev, ter kazenskega akta smatra sodišče za dokazano, da je bil tožnik dne 2. julija 1905 zvečer od toženkine psice, ki je imela jermenat nagobčnik, v palec desnice vgriznen, vsled česar mu je bilo zdravje pokaženo in poklic moten za čez 20, a manj kot 30 dni, da je bila poškodba radi potrebne operativne odstranitve nohta zelo boleča, in da je tožnik psico, čeprav je bil posvarjen, naj se je ne dotakne, k sebi z vabiti hotel, da je odhajajoč med mizo in verando, na koji je psica z jermenastim nagobčnikom ležala, z desnico preko ograje segel po psici in jo od zadaj navspred proti gobcu pobožal in bil pri tem vgriznen.

Za dokazano se smatra tudi, da je bil tisti čas v G. razklican pasji kontumac in da je bilo od policije prepovedano pse jemati na gostilniške vrtove.

Tožnik zahteva od toženke plačilo odškodnine na podstavi §§-ov 1320, 1311 o. d. z., a ta zahtevk ni utemeljen. Kajti predvsem ne more biti govora o kaki krivdi toženke, da ne bi bila zavarovala psice. Kakor je zvedenec F. S. povedal, je bila psica z uporabljenim nagobčnikom še bolj varna glede ugriza, kakor s ko-

vinskim. Ob času poškodbe psica ni bila na gostilniškem vrtu, ampak na verandi, in je bila z ograjo proti vrtu takisto zavarovana. Ako je bil tožnik vendarle poškodovan, onda je tega sam kriv, ker je navzlic svarilom segel skozi ograjo proti psici, da bi jo božal; pri tem je jako verjetno, kar pravi zvedenec F. S., da je mogel biti le tako poškodovan, ker je prišel pri božanju s palcem med jermene nagobčnika. S tem je pa poškodbo naravnost sam povzročil ter ni moči odgovornosti za to naprtiti lastnici psice. Tudi se ne sme prezreti, da je toženka lastnica tistega gostilniškega vrta, in tako ne more biti govora o tem, da bi bila toženka policijsko prepoved, jemati pse na gostilniški vrt, prekršila. Toženka je torej uporabila vse varnostne odredbe, ki morejo preprečiti poškodbo ljudi.

Izrek o stroških pravde se opira na § 41 c. pr. r.

Na tožnikov priziv je izdalo c. kr. višje dež. sodišče v Gradcu naslednjo rzsodbo od 3. maja 1906, Bc I 47/6—4:

Prizivu se ugodi in izpodbijana rzsodba predrugači tako: toženka je dolžna plačati tožniku 342 K s 5% obrestmi od 2. dec. 1905 (dne vročbe tožbe) in pa eno tretjino pravnih in polovico prizivnih stroškov, vse v 14 dneh pod izvršbo. Z višjim zahtevkom se tožnika zavrne.

Razlogi.

Ako poškoduje koga žival, odgovoren je za to tist, ki je . . . zanemaril zavarovanje živali (§ 1320 o. d. z.). Ako kdo prekrši zakon, ki skuša morebitne poškodbe preprečiti, je odgovoren za vse slabe posledice, katerih bi sicer ne bilo (§ 1311 o. d. z.).

V obeh ozirih je toženkino ravnanje smatrati za krivdo, ki je povzročila tožnikovo poškodbo. Prizivnemu razlogu napačne pravne presoje se torej opravičenost ne da popolnoma odrekati.

Toženka je vzela psico vzlic policijski prepovedi na gostilniški vrt; psica je imela nagobčnik iz usnjatega jermenja, dočim zahtevajo predpisi kovinski nagobčnik. Toženka je psico pustila prosto na vrtu in potem na verandi, h kateri se pride z vrta v gostilniško sobo (salon) čez odprte stopnice, ograjene z železnimi palicami.

Samo ob sebi je umevno, da je po zmislu navedenega policijskega predpisa popolnoma nemerodavno, ali je toženka psico pustila prosto na tujem ali pa na svojem vrtu, t. j. na gostilniškem vrtu, ki spada k njeni lastni hiši; policijska prepoved nima le namena preprečiti, da niso psi gostom v nadlego, ampak tudi, da se ne pripeti kaka poškodba.

Deželni živinozdravniški zavod je izrekel, da je psica zelo popadljiva. V pravdi zaslišani izvedenec je pa rekel, da se ne more pridružiti mnenju, »da je psica zelo hude narave«. A za to niti ne gre, ker odgovornost za lastnika živali ne zavisi od tega, kake lastnosti ima žival, ali je to znal ali ne. Da bi pa bila psica krotke narave, nikakor ni moči reči, kajti neki gost in pa lastnica psice sama sta tožnika malo pred nezgodo svarila, da psica hlastne po roki, ako se je kak tujec dotakne.

Toda to svarilo ne more krivde toženke izključiti. Prav to, da je poznala te lastnosti psice, bi moralo toženko pripraviti do tega, da bi psico odstranila z vrta še celo, ker se tožnik na svarilo ni oziral.

Toženka je nadela svoji psici sicer nagobčnik, toda ta nagobčnik ni izključeval grizenja (hlastanja), kakor je nezgoda sama pokazala.

Ako bi se toženka pokoravala policijskemu predpisu, da bi psice ne pripeljala na gostilniški vrt, ali pa jo vsaj tako zavarovala, da bi bilo vsako dotaknenje od strani kakega gosta nemogoče, tedaj bi se nezgoda ne bila pripetila. Poškodbo je torej na vsak način zakrivilo malomarno zavarovanje in pa nepokorščina policijskim predpisom.

Nikakor pa se ne da prezreti, da je nepremišljenost tožnika, ki se ni oziral na svarila, nezgodo sozakrivila. Vzlic krivdi toženke je še celo večji del krivde pripisovati tožniku, tako da je umestno, da trpi toženka le eno tretjino izkazane škode.

O stroških lečenja (25 K) ni spora. O višini odhoda pri zasluzku se je ponudil dokaz po zaslišanju strank. Vendar to, da se je zaslihanje strank opustilo, ne vsebuje pomanjkljivosti postopanja. Dokaz po priči A je podal, da tožnik med časom, ko je bil v poklicu oviran, od priče ni imel nikakega dela naročenega; a da bi pa bil sicer tožnik med zadevnim časom kako delo zamudil, tega

niti trdil ni. Zahtevek 400 K je tedaj brez podlage. Višina boleznine je sporna, dokaz ni bil ponujen. Toliko je gotovo, da je vgriz povzročil težko poškodbo z večtedenskim motenjem zdravja in poklica, da je bila rana zelo boleča, in da vsaj v prvem tednu ni dala tožniku spati. Dokler je mislil tožnik na morebitno steklino psa, je trpel gotovo tudi duševno. Vse to je dovolj opore, da se določi višina boleznine po prostem prepričanju, in po tem je zahtevani znesek 1000 K opravičen (§ 273 c. pr. r.).

Tožnik je sicer prodril le z $\frac{1}{4}$ vseh zahtevkov, toda pri izreku o stroških se ne sme samo na to ozirati. Toženka je odrekla vsako odškodnino in tudi delne odgovornosti ni priznala. Tožnik je pa vsaj opravičenost tožbene podlage dokazal, čeprav ne v polnem obsegu; poskus dokazati zahtevek glede odhoda pri zaslužku pa ni povzročil posebnih stroškov. Zato se je tretjina pravnih stroškov prisodila tožniku. Za dosego uspeha, čeprav le delnega, je bil priziv potreben; ker pa je bil uspeh le delen, bilo je tožniku priznati le polovico prizivnih stroškov.

C. kr. vrhovno sodišče je z rzsodbo od 3. julija 1906 št. 11.010 to rzsodbo potrdilo.

R a z l o g i.

Toženkini reviziji po št. 2 in 4 §-a 503 c. pr. r. ni moči priznati opravičenosti. Pravno vprašanje je prizivno sodišče popolnoma pravilno rešilo. Po določilu §-a 1320 o. d. z. zadostuje za dolžnost, povrniti škodo, ako lastnik živali ni smel smatrati za izključeno, da bi žival mogla koga poškodovati, in je navzlic temu opustil odredbe, ki bi preprečile poškodbo. Toženka je tožnika le svarila, psice dotakniti se, čeprav je imela psica usnjat nagobčnik, torej je bila sama v skrbi, da bi utegnila nastati kaka poškodba vzlic nagobčniku; vendar pa ni bila psice iz gostilniškega vrta odstranila, če prav je bil tedaj pasji kontumac v G. in je bilo policijsko prepovedano, pse jemati na gostilniške vrtove. Toženka samo na sebi torej ni ravnala tako previdno, kakor je bilo z ozirom na lastnosti psice treba, da se prepreči poškodba, in je vrhu tega grešila proti pozitivni policijski prepovedi; vsled tega je upravičeno trditi, da bi se nezgoda ne bila dogodila, ako bi toženka ne bila vzela psice na vrt. Da velja ta

policijska prepoved tudi za gostilničarja, o tem ne more biti dvoma spričo svrhe odredbe, da ne bodo psi nadlegovali in poškodovali gostov v gostilniških prostorih. Da je pes hude narave, in da je ta lastnost lastniku znana, ni potrebno za odgovornost po § 1320 o. d. z. ; ako bi bilo tudi to, pristopila bi še kazenskopravna odgovornost po §-u 391 k. z. Za civilnopravno odgovornost pač zadostuje popolnoma, da je toženka psa, ki je o njem vedela, da se od tujih ljudi ne da prijeti, marveč, da po roki hlastne, vzlic policijski prepovedi vzela na vrt, čeprav je mogla uvideti, da bi utegnili psa prijemati gostje, ali celo otroci.

Revizijskega razloga po §-u 503 št. 4 c. pr. r. torej ni.

Revizijski razlog št. 2 §-a 503 c. pr. r. vidi pritožba v tem, da se je določilo bolestnino po §-u 273 c. pr. r. na podlagi tožnikovih navedeb, katerim se je verjelo. Ker pa je bilo glasom razsodbe zdravniško mnenje merodavno in toženka niti ne pove, v katerem oziru naj bi se prizivno postopanje dopolnilo, zato tudi ta revizijski razlog ni utemeljen.

Tudi odločba glede stroškov ustreza popolnoma stvarnemu in pravnemu položaju.

Bilo je torej revizijo popolnoma zavriniti in toženko obsoditi po §-ih 41 in 50 c. pr. r. v povračilo stroškov za revizijski odgovor.

Dr. M. D.

b) O sukobu izmedju fizičnog i zemljišničnog posjednika (§ 440 o. g. z.).

Ante B. pogodbom 27. listopada 1899 prodao je svoju tabularno uknjiženu nekretninu Mati i Angji Ž., koji su ušli u njezin posjed, ali se nijesu uknjižili.

Medjutim je umro prodavaoc, a njegovi nasljednici Paval i Jela B. pogodbom 13. ožujka 1905 prodali su tu istu nekretninu Ivanu M., koji se je i uknjižio, te sada tužbom pita njezin ustup od posjednika i prvih kupaca Mate i Andje Ž.

Prvi je sud, stojeći na slovu zakona §-a 440 o. g. z. prihvatio tužbu, te je osudio prve kupce posjednike, a ne uknjižene vlasnike na ustup zemlje drugomu kupcu ne posjedniku,

a uknjiženomu vlasniku. Uzgredno je dodao, da je drugi kupac bio u dobroj vjeri, jer da mu nije bila poznata prva prodaja.

Usljed priziva tuženika okružni kao prizivni sud u S. odbio je tužbu.

Razlozi.

Paragraf 440 o. g. z., po kojemu je prvi sudac pravno prosudio spor, normira slučaj, u kome je nekretnina otudjena dvjema različitim osobama prije, nego je i jedna ušla u pojed. U tom slučaju stvar pripada onomu, koji je prije zaiskav uknjiženje u zemljišnik, sve da je ovaj znao, da ju je dotadanji vlasnik već prije otudjio drugomu, ali se taj drugi nije uknjižio, niti je do časa drugog otudjenja prešla u njegov posjed.

Nazočni je slučaj sasvim različit. Ovdje se radi osukobu megju fizičnim i zemljišničkim posjednikom. U ovom slučaju ako su oba kupca (stečnika) u dobroj vjeri, moglo bi da bude dvojbe, ima li fizični posjednik da ustupi stvar zemljišničkom posjedniku; ali, ako je zle vlere — a ta ne može da bude nego u drugoga stečnika, dakle u zemljišničkoga — s načela, da zakon štiti samo poštenoga posjednika (§-i 326, 335, 346, 373, 1477 o. g. z.), nema o tome dvojbe, da će fizični posjednik biti štićen prama zlonamišljenom zemljišničkom posjedniku.

Ali prvi sudac utvrđuje, da je današnji tužitelj kupio spornu nekretninu u dobroj vjeri.

Prizivni dvor na osnovu kazivanja samoga tužitelja došao je nasuprot do zaključka, da je tužitelj bio u zloj vjeri, jer on sam kaže, kako su tuženikovi prijatelji govorili, da je tuženik kupio zemlju; on je čuo, da tuženik radi zemlju i pobira s nje plod; on je i posumnjao, da je vse to istinito, pak je hotio od prodavavca riječ, da nije njihov otac zemlju prodao tuženiku. To kazivanje, poduprto izpitom preslušane svjedokinje I. C., da joj te tužitelj rekao, da je on mogoo kupiti spornu zemlju, koju je kupio tuženik i poduprto kazivanjem tuženika, da je tužitelju bila poznata njegova kupnja, jer je pri izpravku zemljišnika prikazao izpravu o kupnji tužitelju, koji je bio kao pouzdanik, te obzirom i na to, da se u selu odma doznade za sve kupnje nekretnina, a kamo li se ne će to znati u šest godina i poslije nego kupac za šest godina posjeduje zemlju, uvjerilo je dvor o

zloj vjeri tužitelja, kad je kupovao spornu nekretninu i po tom ne može da nagje zaštite u sudu, pa mu treba odbiti tužbu.

Vrhovni je sud u Beču odbio reviziju tužitelja riješenjem od 18. srpnja 1906 br. 10.379 i potvrdio drugomolbenu presudu.

Razlozi.

Ne opstoji pogrešno pravno prosudjenje spora sa strane prizivnog suda, jer pošto se glasom §-a 504 g. p. ne može da obazre na novost iznesenu u reviziji, da se na strani tuženika radi o nedopuštenoj antihrezi — uvaži li se, uz sasvim izpravno obrazloženje presude prizivnog suda, koje odgovara stanju stvari i zakonskim odredbama, da se oba parca pozivlju na kupovinu, dakle na jednakojaki tečevni naslov, da je tuženik predajom nekretnine kupljene dneva 27. listopada 1899 u A. B., stupio u njen poštenu pojed, te da je od dana sklopljenja ugovora neprekidno posjeduje, a to je, kako je ustanovljeno, i revizijskom molitelju bilo dobro poznato, da su prodavaoci Pavao i Jela B. kada su sklopili pogodbu 13. ožujka 1905, broj 6878, s kojom su revizijskom molitelju uz druge nekretnine nasljedjene od svog otca A. B. prodali i spornu nekretninu, kako oni isti priznaju, sasvim dobro znali, da je ta čestica već od njihovog oca bila prodana tuženiku, da mu je bio predan i posjed iste, te da je ta čestica bila vbuhvaćena u spomenutu ugovornu izpravu samo za to, što je u zemljištniku bila na njih uknjižena, proizlazi, da sad spomenuti nasljednici pokojnog Ante B. nijesu mogli ni da ustupe revizijskom molitelju spornu česticu, koja im zbilja nije više pripadala (§ 442 o. g. z.), da se ovaj zadnji ne može da smatra, nego nepoštenim tabularnim posjednikom, koji se ne može uzeti u obranu prama tuženiku kano poštenom posjedniku u naravi.

Mj.

c) §§ 406 in 228 c. pr. r. ne urejujeta in se niti ne dotikata določbe §-a 904 o. d. z.

V pravdi *A* proti *B* radi plačila 2363 K 37 h s prip. je smatralo sodišče temeljem proizvedenih dokazov dognanim, da je toženec tekom let kupoval in sprejemal od tožnika razno

blago, da je bilo med strankama dogovorjeno, da more toženec plačevati kupnino »po možnosti«, da je trgovska zveza med strankama prenehala že v aprilu 1904 in da je toženec od tedaj do dne tožbe na račun kupnine v znesku 2918 K 87 h plačal le 555 K 50 h. Prvo sodišče je obsodilo toženca, da tožniku plačaj iztoževano vsoto v mesečnih obrokih po 150 K proti izvršbi za vsaki neplačani obrok.

To sodbo sta soglasno potrdili prizivno in revizijsko sodišče.

Toženec je v prizivu in v reviziji razvijal nazor, da je moralo sodišče tožbo kakor predčasno zavrniti, čim se je prepričalo, da iztoževana vsota za dne proglašene sodbe v plačilo še ni dospela, ker § 406 c. pr. r. kategorično veva, da je dopustna obsodba v dajatev le toliko, kolikor je nastala dospelost za razglasitve sodbe in da je pripuščena edina izjema le za alimentacijske dajatve. Predpisu §-a 904 o. d. z. je moči ugoditi le potom ugotovitve po §-u 228 c. pr. r., vsled česar je bilo sodišču, ki je hotelo spoznati, da je tožnikovo terjatev plačevati v obrokih, izreči to le načeloma v sodbi, izdani o ugotovitveni tožbi; plačilo vsakega posameznega obroka je bilo torej treba iztoževati s posebno tožbo in še-le v dotičnih sodbah za vsaki posamezni obrok določiti paricijski rok v smislu §-a 409 c. pr. r.

C. kr. vrhovno sodišče je z odločbo dne 21. junija 1906 št. 8801 v svojih razlogih ovrгло ta toženčev pravni nazor, ker ima § 406 c. pr. r. v mislih samo slučaj, če zapadlost iztoževane terjatve zavisi le od volje strank ali zakonove določbe (§§-a 904 in 1417 o. d. z.) in izreka le, da je mogoče dolžnika obsoditi samo v izpolnitev dajatve, ki je za razglasitve sodbe že dospela — izvzemši alimentacijske dajatve. S tem pa se slučaj, ki govori § 904 o. d. z. o njem, niti ne dotika, kamo-li urejuje. Torej ni moči utemeljeno trditi, da so predpisi novega c. pr. reda to določbo §-a 904 o. d. z. izpremenili. Dočim v gori označenih slučajih, ko zavisi zapadlost terjatve od volje strank ali zakonove določbe, velja sodnikov izrek le za ugotovitev, da je zahtevk pravno utemeljen in da se vsled tega naloži dolžniku, naj se svoji dolžnosti ožzove v paricijskem roku §-a 409 c. pr. r. — seveda če je terjatev nesporna in jo je možno izvršiti —

sega sodnikovo učinkovanje v slučaju §-a 904, odst. 3. o. d. z. mnogo dalje. Sodnik izvršuje tu razen ravno oznamenjenega deklaratornega tudi konstitutivno pravno delo. Sodba to pot ne izreka le, da je zahtevak pravno utemeljen, temveč nadomešča tudi voljo strank, ko ustanavlja, kdaj in kako dolžnik izpolni svojo zavezo. Tega konstitutivnega sodnikovega učinkovanja, ki sloni na predpisih materijalnega prava, se ne dotikajo določbe formalnega prava, torej tudi ne predpisi §§-ov 406 in 409 c. pr. r. V tem zmislu mora sodnik določiti ne-le način temveč — oziraje se na vse dane okolnosti in razmere — tudi čas za izpolnitev zaveze. V zakonu ni opore za to, da bi se sodba v zmislu §-a 904 odst. 3 o. d. z. mogla izreči le temeljem ugotovitvene tožbe po §-u 228 c. pr. r. in da bi smela imeti le rečeno konstitutivno funkcijo. To pa temmanj, ker bi bilo naravnost proti načelom pravnice ekonomije, ako bi upravičenec tedaj, ko je sodnik glede na dane okolnosti in razmere določil izpolnitev v obrokih, moral v izterjanje vsakega obroka podati vselej posebno tožbo in si s tem napravljati trud in stroške samo zato, da bi dosegel izvršljivost za vsak posamezni obrok terjatve, katere je glede višine in dospelosti že pravomočno ustanovljena. *Dr. A. Š.*

d) Tko zahtjeva, da se nadvladana stranka osudi da plati primjerenu odštetu zbog očevidno objesnog vodjenja parnice (§ 408 g. p.), taj mora dokazati, da li i kakova mu je šteta nastala objesnim vodjenjem parnice.

Parnični sud prve molbe odbio je osudom toli tužbovni zahtjev, koli i prijedlog, što ga je tuženi tečajem usmene kotradiktorne rasprave učinio, da se tužitelj osudi na primjerenu odštetu zbog očevidno objesnog vodjenja parnice, prijedlog tuženikov s razloga, što nije našao, da je zametnuče i vodjenje parnice od strane tužiteljeve bilo objesno.

Prizivni je sud potvrdio prvomolbenu osudu, pri čemu je za obezkrijepljenje priziva tuženikova naveo ovo: § 408 g. p. označuje pravo stranke, koja je u parnici pobjedila kao »primjerenu odštetu«, koja se prema ustanovi § 273 g. p. ima odrediti. Ovaj posljednji propis naredjuje izrično, da se prije, nego što

se utvrdi iznos štete ili interesa, može preslušati pod zakletvom jedna od stranaka o okolnostima, koje su mjerodavne za određenje iznosa, iz čega slijedi, da treba navesti okolnosti potrebne na utemeljenje prava na odštetu i njezinog iznosa. Odšteta ta, dakle nije samo odšteta za objesno vođenje parnice, nego stranka, koja je u parnici pobijedila, mora da dokaže, da je objesnim vođenjem parnice u opće neku štetu imala, a povrh toga mora naznačiti iznos tražene odštete i iznos taj dokazati. Tuženi pako nije naveo, da li, u kojem pravcu i u kojemu je iznosu objesnim vođenjem parnice štetu pretrpio, a sud nije pozvan, da odštetu takovu i iznos njezin ureda radi odredi.

Vrhovni sud u Beču riješenjem od 16. travnja 1903 br. 323 nije udovoljio reviziji s ovih razloga:

Revizija je pogriješnoga nazora, kad tvrdi, da je sud dužan ureda radi ustvrditi, da je nadvladana stranka očevidno objesno parnicu vodila i da za nju uslijed toga nastala šteta. Istina, sud treba da ispita i o tome riješi, da li je stranka objesno vodila parnicu, ali glede iznosa odštete ima stranka, koja zahtjeva ponuditi dokaze; jer po §-u 408 g. p. sud samo na prijedlog stranke koja je pobijedila, može nadvladanu stranku osuditi, da plati primjerenu odštetu, pri čemu se treba da obazire na ustanovu §-a 273 g. p. Ako stranka, koja je pobijedila, nije navela okolnosti glede svoje tobožnje štete, onda se ne može ni pritužiti protiv osude prizivnoga osuda.

Mj.

e) V lastnih pravnih stvarah ne gredo notarjem stroški po odvetniški tarifi.

Prva instanca je notarju *A* za izterjanje njegove izvršljive terjatve v znesku 12 K 70 h s pr. dovolila izvršbo s prisilno osnovu zastavne pravice na nepremičnini dolžnikovi, toda prisodila mu je le 2 K 29 h stroškov za izvršilni predlog, za kaj zahtevajoči upnik ni niti odvetnik, niti po odvetniku zastopan, torej mu stroškov, ki jih je zaznamoval po odvetniški tarifi, ne gre odmeriti ali prisoditi.

Druga instanca je rekurzu notarjevemu ugodila le toliko, da je stroške zvišala na 6 K 53 h in mu prisodila za rekurzne stroške 1 K 57 h.

Razlogi.

Rekurent je mnenja, da mu gredo stroški tudi v svoji stvari po odv. tarifi. Temu mnenju ni pritrditi. Po §-u 78 izvrš. reda je tudi v izvršilnem postopanju, če ni v izvrš. redu drugače določeno, uporabljati splošna določila civ. pr. reda o strankah in veljajo torej glede odmere stroškov določila §-ov 40 in nasl. c. pr. r. V §-u 42 je ustanovljeno, da stranka za svoj osebni trud pri ugotovitvi pravnih stroškov ne more zahtevati povračila, in pojasnilo, podano k temu paragrafu v ukazniku pravosodnega ministrstva l. 1897. št. 44, navaja, da osebe, kojim zastopanja po odvetnikih ni treba (§ 28 c. pr. r.), ne morejo za svoj trud v lastnih pravnih stvareh zahtevati nobenega povračila. Med take osebe spadajo po §-u 28 c. pr. r. notarji, in iz tega izhaja, da jim ne pristojata v lastnih pravnih stvareh nagrada po odv. tarifi, nego le povračilo za gotove izdatke (§ 41 c. pr. r., § 74 izvrš. r.). Pojasnila ministrstva sicer niso zakon, vendar pa dajo važno podlago za uporabo zakona, kajti načrt zakona samega je predložil ta državni organ, in ozirati se je nanje prav tako, kakor na motive same. Odvetniške tarife, kolikor se tiče določbe §-a 17 v nar. prav. ministrstva od 11. decembra 1897 št. 293 drž. zak., ne gre na notarje analogno uporabljati, zakaj naredba ta je bila prav po zmislu zakona od 26. marca 1890 št. 58 drž. zak. izdana le za opravila odvetnikov in njihovih pisaren in iz §-a 4 tega zakona izhaja, da je ta tarif uporabljati na delo notarjev le tedaj, kadar stranke zastopajo, tako da je navedena določba §-a 17 le izjema, napravljena za odvetnike.

Pri ugotovitvi stroškov je prvi sodnik pogrešil le to, da ni pripoznal stroškov, ki so nastali zahtevajočemu upniku, ko si je moral poiskati zemljiškoknjižni lustrum.

Na javiš je sodišče je z odločbo od 9. maja 1906 št. 7620 notarjev reviz. rekurz odbilo, ker je deloma nedopusten, sicer pa ga je zavrnilo; kajti kolikor gre za stroške prve instance, pobija rekurent le one točke sklepa rekurznega sodišča, v katerih je bila odločba izvršilnega sodišča potrjena, torej soglasni odločbi

nižjih sodišč, in je zategadelj reviz. rekurz po tej strani po §-u 78 izvrš. r. in §-u 528 c. pr. r. nedopusten. Kar pa zadeva stroške rekurza, ima izpodbijani sklep zakonito podlago, katera velja tudi tedaj, kadar gre za stroške rekurza proti prvosodnemu sklepu. —n.

f) Neutožljivost vodarine, gostaščine, prispevkov za začasno nastanjanje vojaščine.

Tožbo mestnega magistrata ljubljanskega imenom mestne občine zoper A., hišnega posestnika v Ljubljani, zaradi plačila vodarine, gostaščine in prispevkov za začasno nastanjanje vojaščine v skupnem znesku 298 K 19 h je zavrnilo c. k. okrajno sodišče v Ljubljani s sklepom z dne 25. avgusta 1906 opr. št. M II 304/6-1 radi nedopustnosti pravnega postopanja.

C. kr. deželno, rekuržno sodišče v Ljubljani je zavrnilo rekurz tožnikov zoper ta sklep iz teh-le razlogov:

Vodarina, gostaščina, kakor tudi prispevki za začasno nastanjanje vojaščine spadajo k onim nakladam ali plačilom, ki se nalagajo občanom za občinske namene in potrebe temeljem zakona ali veljavnega sklepa občinskega sveta, torej iz naslova javnega prava. (Čl. XV. z dne 5. marca 1862 št. 18 drž. zak., § 73 št. 3 z dne 17. februarja 1866 št. 2 dež. zak. za Kranjsko, § 76 obč. reda za mesto Ljubljana z dne 5. avgusta 1887 št. 22 dež. zak., z dne 4. aprila 1890 št. 8 dež. zak., razglas dež. predsed. z dne 1. februarja 1899 št. 7 dež. zak.; zak. z dne 11. junija 1899 št. 93 drž. zak. odnosno zakon o nastanjanju vojaščine z dne 25. junija 1895 št. 100 drž. zak.).

Te naklade ne temelje na nobenem zasebnopravnem razmerju, sodiščem pa o taci, iz javnega prava izvirajočih zahtevkih ni razsojati (§§-i 1, 42 jur. n.). Tega ne spreminja okolnost, da zakon, zlasti občni državljanski zakon in izvršilni red, ne dovoljujeta vodarini in gostaščini nikake privilegirane zastavne pravice, ker s tem ni odpravljen značaj javne davščine, marveč vodarine in gostaščine le ni prištevati cesarskim in enakovrstnim, javnim nakladam, katerim gre privilegirana zastavna pravica.

Izterjavati je vprašavne naklade po politični eksekuciji, odnosno tudi po sodni izvršbi. (Čl. III. uvod. zak. k izvrš. redu, § 1 št. 13 izvrš. reda.)